

N:o 9.

Af Herr **A. Gumælius**, om ändrad lydelse af §§ 5 och 6 i reglementet för riksbanken.

Paragraferna 5 och 6 i reglementet för riksbanken handla om riksbankens metalliska kassa samt sedelutgifningens vilkor och gränser.

Dessa gränser äro temligen snävt tillmätta, hvilket bjert framträder, om man jemför dem med privatbankernas långt vidlyftigare och jemförelsevis svagt grundade sedelutgifningsrätt och om man dertill erinrar sig, att i riksbanken, men ej i de enskilda bankerna, anses en del vid anfordran betalbara insättningar och utelöpande postvexlar, som vore de sedlar, minskande således riksbankens verkliga sedelutgifningsrätt betydligt under den nominella.

Det är karakteristiskt, att allt under det att riksbankens motståndare gång efter annan framhålla det betänkliga i att vilkoren för den bankens sedelutgifning bestämmas af Riksdagen, som torde komma att vådligt missbruka denna sin makt, så är det i verkligheten åt de enskilda bankerna, men icke åt riksbanken, som man vid Riksdagen lyckats utverka sedelutgifningsvilkor, hvilka väl, särskildt sedan år 1874, kunna kallas vådliga.

Riksbankens vänner hafva insett det otillfredsställande i bankoreglementets § 6, men ogerna velat röra vid denna ömtåliga punkt, och detta ehuru de väl dertill kunnat finna anledning i den ofta hörda invändningen mot verkställande af den bebådade indragningen af privatbankstiorna, att riksbankens sedelstock ju är för knapp att ersätta detta omsättningsmedel, om dess tillhandahållande icke längre medgåfves de enskilda bankerna.

Bankkomitén fann emellertid riksbankens sedelutgifningsrätt vara dels för knapp, dels mindre rationellt fonderad och framlade därför ett förslag till ny lydelse af §§ 5 och 6, med ombytt ordningsföljd mellan

de båda paragraferna. Komitén ville från beräkningen såsom riksbanks-sedlar utesluta foliomedlen och postvexlarne. Vidare föreslogs att den af ineliggande metallisk kassa eller utländsk guld tillgång motsvarande sedelutgifningen skulle få öfverskridas med 45 millioner, i stället för förutvarande 35; men härvid fästes två vilkor, dels att hela den icke på guld hvilande delen af sedelstocken skulle hafva ett fullt motsvarigt underlag af goda in- och utländska statspapper och obligationer samt vexlar, dels också att för den del af de nya tio millionerna, som tagas i anspråk, skulle trettio procent i metallisk kassa inläggas, höjande sålunda i motsvarande mån nämnda kassas belopp öfver dess för alla förhållanden lagstadgade minimum af 15 millioner. Slutligen önskade komiterade, att dessa stadganden skulle flyttas ur bankoreglementet in i lagen för rikets ständers bank.

Hvad bankkomitén föreslagit om ändring af ifrågavarande paragrafer rönte bifall af Kongl. Maj:t, högsta domstolen, bankofullmäktige, samt vid 1886 års riksdag af sammansatta banko- och lagutskottet och omsider af Riksdagens båda kamrar. En del obetydligare ändringar gjordes dels af Kongl. Maj:t, dels i utskottet, dels i Första Kammaren, hvars mening Andra Kammaren slutligen biträdde.

Men de ändrade bestämmelserna om riksbankens sedelutgifning, om hvilka man sålunda, ovanligt nog, lätt och så godt som fullständigt enats från alla sidor, hafva icke trädt i tillämpning, detta därför att de fattades under två förutsättningar, nemligen att de enskilda bankerna samtidigt skulle reformeras och att ändringarne i fråga om riksbanken skulle öfverflyttas till lagen om rikets ständers bank. Då den ena förutsättningen föll, drog den med sig den andra, och i fråga om riksbankens sedelutgifning fick det blifva vid det gamla.

Väl ifrågasattes sedan inom bankoutskottet, att de nyantagna bestämmelserna i fråga om riksbanken skulle i de gamla utdömdas ställe föreslås till införande åtminstone i bankoreglementet; men 1886 års riksdags timmar voro då räknade, många riksdagsmän hemreste och saken fick bero.

Emellertid bör icke, om reformen i och för sig är god, genomförandet uppskjutas till den ovissa framtid, då de enskilda bankerna kunna reformeras. Finner man vid en sådan reform lämpligt öfverflytta bestämmelserna om riksbankens sedelutgifning till vederbörande banklag, bör en sådan öfverflyttning ingalunda försvåras, utan fast mer underlättas af att formuleringen redan är bestämd. Ordalydelsen torde kunna tagas alldeles sådan, som den i fjor af båda kamrarne godkändes, blott med den skilnad, att då stadgandet skulle till en början ingå i bankoreglementet och således formuleras i öfverensstämmelse

med dess språkbruk, det på några ställen förekommande ordet »banken» bör utbytas mot »riksbanken».

Jag tillåter mig sålunda vördsamt föreslå,

att i bankoreglementet måtte, i stället för nuvarande §§ 5 och 6, införas följande två paragrafer.

§ 5.

Mom. 1. Riksbanken ege att utgifva sedlar till det belopp som motsvaras af följande tillgångar:

a) metallisk kassa, så beräknad, som i § 6 säges;

b) på utrikes ort nedsatt eller under transport derifrån varande, mot sjöfara försäkradt guldmynt eller omyntadt guld; och

c) hos bankinrättningar eller handelshus på utrikes ort i löpande räkning inestående medel.

Mom. 2. Utöfver det enligt mom. 1 medgifna belopp vare riksbanken berättigad till en sedelutgifning af högst fyratiofem millioner kronor under vilkor att de på grund häraf utgifna sedlar motsvaras af följande tillgångar sammanräknade:

a) lätt säljbara utländska statspapper;

b) statens, allmänna hypoteksbankens och andra inhemska obligationer, som å utländsk börs noteras;

c) vexlar, betalbara inom eller utom riket.

§ 6.

Såsom riksbankens metalliska kassa skall beräknas allt inom landet befintligt, banken tillhörigt, svenskt och utländskt guldmynt, omyntadt guld samt i Sverige, Norge eller Danmark i öfverensstämmelse med konventionen den 27 maj 1873 pregladt silfvermynt.

Metalliska kassan må ej bibehållas vid lägre belopp än femton millioner kronor. Derutöfver skall, då de på grund af § 5 mom. 2 utgifna sedlar öfverstiga de trettiofem millioner kronor, riksbanken hålla i metallisk kassa minst trettio procent af det belopp,

hvarmed de på sådan grund utgifna sedlar öfverskjuta sistnämnda summa.

Den del af metalliska kassan, som utgöres af guld, må ej bibehållas vid mindre belopp, än som svarar mot fyra femtedelar af den metalliska kassan i dess helhet.

Stockholm den 10 maj 1887.

Arvid Gumælius.

Häruti instämma:

J. Johansson
i Noraskog.

A. Hansson
i Solberga.